

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Tdo/43/2023
Identifikačné číslo spisu:	3820010127
Dátum vydania rozhodnutia:	16.01.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Dana Wänkeová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:3820010127.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedníčky JUDr. Dany Wänkeovej a sudcov JUDr. Petra Paludu a JUDr. Petra Kaňu v trestnej veci proti obvinenému J. X. pre zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona na neverejnom zasadnutí 16. januára 2024 s verejným vyhlásením rozsudku v Bratislave o dovolaní obvineného J. X. proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 25. júla 2022, sp. zn. 23To/49/2022, takto

rozhodol:

I. Podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovuje z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku, uznesením Krajského súdu v Trenčíne z 25. júla 2022, sp. zn. 23To/49/2022

bol porušený zákon

v ustanoveniach § 319 Trestného poriadku, § 212 ods. 3, 5 Trestného poriadku v neprospech obvineného J. X..

Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 25. júla 2022, sp. zn. 23To/49/2022 zrušuje.

II. Zrušuje aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

III. Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku Krajskému súdu v Trenčíne prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

IV. Podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku obvineného J. X., nar. XX. J. XXXX, bytom D. K., K. - Q. č. XXXX/XX, t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Dubnica nad Váhom, neberie do väzby.

Odôvodnenie

Okresný súd Prievidza (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom zo 16. marca 2022, sp. zn. 1T/27/2020, uznal obvineného J. X. vinným zo zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona, na tom skutkovom základe

dňa 30. júla 2018 v Obci N. v okrese R. po osobnom kontakte s poškodeným H. R., nar. XX. D. XXXX, pod zámienkou pôžičky od neho vylákal finančnú hotovosť vo výške 27.000 eur takým spôsobom, že tam toho istého dňa s vedomím, že sumu 27.000 eur nebude môcť vrátiť, nakoľko bol nezamestnaný a zadlžený podpísali zmluvu o pôžičke vo výške 27.000 eur, po podpise ktorej mu poškodený túto sumu vyplatil s tým, že túto sumu mu mal vrátiť najneskôr do 31. augusta 2018, avšak aj napriek pravidelným telefonickým urgenciám zo strany poškodeného, po ktorých mal vždy nejakú výhovorku odôvodňujúcu nevrátenie týchto finančných prostriedkov mu túto sumu nevrátil, pričom vrátil len sumu 2.172 eur, čím spôsobil poškodenému H. R. škodu vo výške 27.000 eur.

Za to mu okresný súd uložil podľa § 221 ods. 3 Trestného zákona, § 38 ods. 5 Trestného zákona nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 6 (šesť) rokov 6 (šesť) mesiacov, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia. Zároveň mu podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku uložil povinnosť nahradiť poškodenému H. R., nar. XX. D. XXXX, bytom N., J. č. XXX/XX škodu vo výške 23.920 eur.

Obvinený napadol uvedený rozsudok okresného súdu odvolaním, ktoré Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 25. júla 2022, sp. zn. 23To/49/2022, zamietol podľa § 319 Trestného poriadku ako nedôvodné.

Proti uzneseniu krajského súdu, ktoré bolo obvinenému doručené 22. decembra 2022 a jeho obhajcovi 12. októbra 2022, podal obvinený dovolanie najprv sám (č. l. 359 - 360) následne prostredníctvom na dovolacie konanie ustanovenej obhajkyne 20. marca 2023 (č. l. 389 - 395) a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. f), písm. i) Trestného poriadku.

V odôvodnení tohto mimoriadneho opravného prostriedku obvinený vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uviedol, že rozhodnutie o jeho vine je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, z ktorého bol uznaný za vinného, nie je podľa jeho názoru trestným činom podvodu podľa § 221 Trestného zákona s tým, že pre naplnenie hypotézy skutkovej podstaty uvedeného trestného činu sa vyžaduje, aby v obsahu skutku bolo jednoznačne vymedzené, že páchatel na škodu cudzieho majetku seba alebo iného obohatí tým, že niekoho (poškodeného R.) uvedie do omylu alebo jeho omyl využije a spôsobí tak na cudzom majetku malú škodu. Podľa názoru obvineného z obsahu skutku nie je možné ustáliť naplnenie všetkých zákonných znakov skutkovej podstaty trestného činu podvodu, pretože v skutku jednoznačne absentuje zákonný znak predmetnej skutkovej podstaty, a to skutkové vymedzenie jeho konania, ktorým mal uviesť poškodeného do omylu alebo ktorým mal jeho omyl využiť. Medzi nim a poškodeným išlo o občianskoprávny vzťah. Pri uzavretí občianskoprávneho vzťahu z pôžičky nie je podľa neho zákonné pozbaviť ho osobnej slobody len preto, že nebol schopný dodržať zmluvný záväzok z riadne uzavretej zmluvy o pôžičke a svoj záväzok z pôžičky plnil podľa svojich možností a schopnosti. Podľa jeho názoru pri uplatnení vyššie uvedených noriem vyššej právnej sily než je Trestný zákon, nebol postup súdov pri právnom kvalifikovaní skutku, z ktorého bol obžalovaný, správny a súladný aj uvedenými právnymi predpismi [čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“), čl. 8 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd v súvislosti s čl. 7 ods. 5, čl. 154c ods. 1 Ústavy]. Obvinený ďalej uviedol, že uzavrel s poškodeným zmluvu o pôžičke ako platný právny úkon, ktorý nebol ani jednou zo zmluvných strán spochybnený, nebola ani zo strany poškodeného spochybnená platnosť zmluvy a preto v súvislosti so zásadou ultima ratio boli nesprávne a v rozpore s ústavne konformným výkladom nášho právneho poriadku ako jedného celku aplikované na plnenie zmluvného záväzku prostriedky trestného práva, hoci neboli veriteľom využité žiadne zákonné prostriedky občianskeho práva v rámci ktorého záväzkový vzťah medzi nim a poškodeným vznikol. Ďalej poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 To 20/2010, a uviedol, že z priebehu dokazovania nie je jednoznačne zrejmé a dokazuje to aj postup poškodeného na verejnom zasadnutí krajského súdu, kde poškodený dal písomné

vyhlásenie o nesúhlase s trestným stíhaním a stiahnutím trestného oznámenia a opätovne ho vzal späť až na zásah člena senátu, ktorým bol poškodený podľa názoru obvineného uvedený do omylu. Dodal, že súdy sa dôsledne nevyrovnali so všetkými skutočnosťami potrebnými na zákonné rozhodnutie, najmä či v skutočnosti ide o trestný čin alebo len občianskoprávny vzťah zo zmluvy o pôžičke.

Podľa názoru obvineného ďalším nesprávnym použitím hmotnoprávneho ustanovenia je aj v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) [Trestného poriadku, pozn.] použitie § 38 ods. 5 Trestného zákona, a to bez náležitého poučenia o ukladaní trestu. Z obžaloby nevyplýva, že by bol obžalovaný aj za opätovné spáchanie zločinu, podľa jeho vedomostí nebol upozornený pred skončením dokazovania pred okresným súdom o takej úprave trestnej sadzby, ktorá napokon podľa rozhodnutia súdu prichádzala do úvahy, teda že pri ukladaní trestu súd bude postupovať podľa § 38 ods. 5 Trestného zákona. Dodal, že bolo to pre neho kľúčové a podstatné poučenie majúce zásadný význam pre jeho obhajobu, keďže použitie uvedeného ustanovenia podstatne zvyšuje dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby z 3 na 6 a pol roka. Z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (rozhodnutia vo veciach Pélissier a Sassi proti Francúzsku č. 25444/94, bod 62, Block proti Maďarsku, č. 56282/09, bod 24) podľa obvineného vyplýva, že obvinený musí byť riadne oboznámený s obvinením, vrátane právnej kvalifikácie a musí mu byť poskytnuté poučenie aký trest mu hrozí tak, aby mal primeraný čas a možnosť na tieto skutočnosti reagovať. Ďalej poukázal na čl. 152 ods. 4 Ústavy a nález Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 36/02, I. ÚS 67/03, § 284 ods. 2 Trestného poriadku a uviedol, že v obžalobe nie je možnosť kvalifikovať jeho konanie aj ako opätovný zločin s právnym následkom uvedeným v § 38 ods. 5 Trestného zákona, nemal mu byť okresným súdom ukladaný trest podľa § 38 ods. 5 Trestného zákona bez výslovného poučenia a upozornenia. Podľa názoru obvineného bolo povinnosťou okresného súdu v zmysle čl. 154c ods. 1 Ústavy aplikovať i vzhľadom na citovanú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva prednostne čl. 6 ods. 3 písm. a), písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) a naň vzťahujúcu sa judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, nakoľko z týchto vyplýva povinnosť informovať obvineného o povahe a dôvodoch obvinenia pri každej zmene, ktorá má zásadný význam pre trestnú sadzbu za skutok z ktorého bol obžalovaný. Postupom súdu bolo podľa obvineného teda porušené jeho právo byť bez meškania podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia ako aj s reálne hroziacim mu trestom (zákonne upravenou trestnou sadzbou) a nemalo mu byť uprené ani právo mať primeraný čas na prípravu obhajoby vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy a čl. 6 ods. 1 ods. 3 písm. a), písm. b), písm. c) Dohovoru i § 34 ods. 1 Trestného poriadku. V dôsledku uvedeného porušenia bolo podľa obvineného zároveň zásadným spôsobom porušené aj jeho právo na obhajobu. Podľa jeho názoru je možné k vyššie uvedenému záveru o zásadnom porušení jeho práva na obhajobu dospieť aj z obsahu stanoviska trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. Tpj 26/2019.

K dovolacím dôvodom uvedeným v § 371 [ods. 1, pozn.] písm. g) a písm. f) [Trestného poriadku, pozn.] obvinený uviedol, že vyššie uvedené pochybenia okresného súdu ušli pozornosti odvolacieho súdu a tento sa na verejnom zasadnutí 25. júla 2022 dopustil ďalších zásadných procesných i hmotnoprávnych pochybení. Zdôraznil, že súdu bolo obhajcom predložené písomné vyhlásenie poškodeného z 22. júla 2022, ktorým zoberal svoj súhlas s jeho trestným stíhaním späť a v celom rozsahu navrhol trestné stíhanie zastaviť. Poškodený uviedol, že oboznámené vyhlásenie podpísal vlastnoručne; a v konečnom návrhu uviedol, že zotráva na svojom písomnom vyhlásení, ktoré bolo oboznámené. Obvinený doplnil, že napriek jednoznačnému konečnému návrhu poškodeného bol po skončení verbálneho konečného návrhu poškodeného zo strany člena senátu krajského súdu nezákonne na poškodeného vyvíjaný nátlak, poškodený bol uvedený do omylu, že sa nebude môcť domáhať zaplattenia náhrady škody, poškodenému boli kladené otázky na zistenie skutkového stavu predchádzajúceho podpísaniu jeho vyhlásenia z 22. júla 2022 (či pred vyhlásením nebol na neho robený nátlak, vyhrážky, pričom poškodený vyhrážky, nátlak, tieseň nepotvrdil, uviedol, že vyhlásenie pripravil obvinený a že poškodenému sľúbil doniesť nejaké finančné prostriedky, ktoré mu ale nedoniesol). Následne po takomto výsluchu poškodeného tento svoj záverečný návrh zmenil z iných než z dôvodov uvedených v § 212 ods. 3 Trestného poriadku tak, že opätovne trvá na trestnom stíhaní obvineného a to z dôvodu, že mu neuhradil pred pojednávaním žiadnu sumu. Obvinený dodal, že poškodenému 22. júla 2022 uhradil sumu 500 eur a poškodený tiež predložil ďalšie vyhotovenie jeho písomného vyhlásenia, v

ktorom sa zaviazal, že dlh do výšky 15.000 eur dorieši do 30. marca 2023. Podľa obvineného zisťovanie uvedených skutkových okolností podpísania vyhlásenia o stiahnutí súhlasu s trestným stíhaním mohol odvolací súd vykonať len v rámci doplnenia dokazovania na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu. Dokazovanie vykonané odvolacím súdom, ako aj informácie z neho, sú podľa obvineného nezákonné, a to z dôvodov, že mu predchádzalo vydanie uznesenia, že dokazovanie vykonávať nebude, čím fakticky zásadne porušil jeho právo na obhajobu tým, že nemohol vypočúvanému klásť otázky, navrhnúť konfrontovať s ním skutkové okolnosti podpísania vyhlásenia; nepostupoval v súlade s § 61a Trestného poriadku, za takejto situácie je nemožnosť overenia si obsahu otázok a odpovedí zo záznamového zariadenia jednoznačne v jeho neprospech a poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 6. júla 2017, sp. zn. 4 Ndt 11/2017. Obvinený doplnil, že hoci náhradný obhajca proti takému vedeniu nenamietal, obhajoba nebola reálne možná a odvolací súd mal obvineného poučiť o možnosti poradiť sa s jeho obhajcom a verejné zasadnutie odročiť na primeraný čas, ako vyplýva z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález II. ÚS 452/2010). Obvinený pokračoval, že odvolací súd nepoučil pred výsluchom poškodeného podľa § 127 a nasl. Trestného poriadku, a súd mal postupovať aj podľa § 265 Trestného poriadku. Podľa názoru obvineného k opätovnému udeleniu súhlasu poškodeného na jeho trestného stíhanie nedošlo v súlade s § 212 (ods. 3) Trestného poriadku; napriek tomu, že odvolací súd zisťoval vypočutím poškodeného či tu také zákonné dôvody na opätovné udelenie súhlasu, resp. skoršie odopretie súhlasu boli. Poškodený takéto zákonné dôvody na opätovné udelenie súhlasu neuviedol. Poznamenal, že dôvod, ktorý poškodený uviedol ako dôvod na opätovné udelenie súhlasu s jeho trestným stíhaním bolo to, že mu mal sľúbiť, že mu nejaké peniaze prinesie na pojednávanie a nepriniesol; toto však podľa obvineného vedel už pred začatím verejného zasadnutia, ale napriek tomu výslovne trval na tom, že vyhlásenie podpísal on a trvá na jeho oboznámení obsahu. Podľa názoru obvineného zákonná úprava opätovného udelenia alebo odopretia súhlasu na trestné stíhanie obsahuje striktné zákonné pravidlá zamedzujúce neobmedzenému, svojvoľnému udeľovaniu a odopieraní súhlasu na trestné stíhanie a hoci umožňuje o prípustnosti znovu udelenia súhlasu rozhodnúť orgánu činnému v trestnom konaní, alebo súdu ktorý vo veci koná, musí byť aj z dôvodu právnej istoty strán rozhodnutie súdu v súlade so zákonnými podmienkami pre opätovné udelenie súhlasu na trestné stíhanie. Inak by podľa obvineného išlo o arbitrárne, svojvoľné rozhodnutie, teda také ktoré nie je výsledkom ústavne konformného výkladu a aplikácie § 212 Trestného poriadku v súvislosti s aplikáciou § 211 Trestného poriadku.

Ďalej obvinený poukázal na smernicu č. 2012/13 a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie a judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (C-189/18, bod 39, C-646/17). Obvinený uviedol, že v súlade so zásadou kontradiktórnosti a rovnosti procesných prostriedkov mu mal súd poskytnúť dostatočne dlhú lehotu na to, aby sa s aktuálnymi informáciami o stave konania oboznámil a pripravil. Teda v súlade s vyššie uvedenou smernicou mu súd mal poskytnúť možnosť účinne si pripraviť obhajobu, predložiť prípadné pripomienky, písomne si pripraviť podanie a za týmto účelom verejné zasadnutie odročiť. Z vyššie uvedených dôvodov obvinený skonštatoval, že odvolací súd nemal zákonný dôvod na zamietnutie jeho odvolania a mal podľa jeho názoru v jeho trestnej veci zastaviť trestné stíhanie podľa § 320 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku z dôvodu uvedeného v § 9 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku. Postup odvolacieho súdu v rozpore s vyššie uvedenými ustanoveniami Trestného poriadku, vrátane použitia obsahu výsluchu H. R. na verejnom zasadnutí bolo podľa obvineného zásadným porušením jeho práva na obhajobu, keďže informácie z výsluchu H. R. nebolo možné v súlade s ustálenou judikatúrou (R 11/1987, R 2/2003) použiť v trestnom konaní proti nemu pre nezákonnosť vykonania dôkazného prostriedku.

Z týchto dôvodov obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom vyslovil porušenie zákona v jeho neprospech, a to v ustanoveniach, na porušenie ktorých dovolanie poukazuje a o ktoré sa dovolací dôvod opiera, a aby súčasne zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu, ako aj rozsudok okresného súdu, vrátane zrušenia rozhodnutí na tieto rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo k zrušeniu stratili podklad a aby prikázal okresnému súdu aby a vec opätovne prerokoval a rozhodol. Zároveň navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol, že ho neberie do väzby.

Prokurátor príslušnej okresnej prokuratúry v písomnom vyjadrení k dovolaniu obvineného vo vzťahu k ich obsahovým tvrdeniam a námietkam majúcim tak hmotnoprávny, ako aj procesnoprávny charakter uviedol, že s týmito sa v celom rozsahu nestotožnil, a to najmä s ohľadom na skutkové a právne závery prezentované v napadnutom uznesení krajského súdu a taktiež v rozsudku okresného súdu. Argumentácia obvineného je podľa názoru prokurátora vo výraznom rozpore so skutkovými a právnymi zisteniami tak okresného, ako aj krajského súdu, nakoľko krajský súd jednoznačne okrem iného konštatoval, že obvinený si od poškodeného požičal finančné prostriedky vo výške 27.000 eur, pričom z výpovede poškodeného a jeho manželky vyplynulo, že obvinený k nim prišiel neohlásene, na drahom osobnom motorovom vozidle, vystupoval sebavedome a presvedčivo, uvádzal, že sa mu darí v podnikaní a poškodenému zatajil svoju finančnú situáciu. Obvinený mal dokonca pri návšteve poškodeného už aj predpripravenú písomnú zmluvu o pôžičke, do ktorej boli len rukou dopísané čísla občianskych preukazov a rodné číslo obvineného. Obvinený týmto spôsobom aj podľa názoru odvolacieho súdu vzbudil u poškodeného dojem, že pôžička mu bude riadne vrátená tak, ako bolo písomne dohodnuté. Ďalej prokurátor poukázal na uznesenie krajského súdu: vzhľadom na dohodnutý termín vrátenia pôžičky musel v čase jej poskytnutia obvinený vedieť, že ich reálne nebude môcť poškodenému v dohodnutej lehote vrátiť, nakoľko kultúrne podujatia, ktoré mali dôvodom pôžičky (čo výslovne uvedené v zmluve o pôžičke alebo nebolo, pričom dlžníkom bol podľa tejto zmluvy obvinený ako fyzická osoba, nie právnická osoba X., s. r. o., za ktorú sa na základe predložených listinných dôkazov obvinený tak povediac skrýval) sa mali uskutočniť až po termíne splatnosti pôžičky (v období september až október 2019) a sám obvinený sa bránil tým, že pôžičku chcel poškodenému vrátiť práve z výťažku z týchto kultúrnych podujatí. Navyiac obvinený predložil predfaktúry, ktoré mali súvisieť s týmito kultúrnymi podujatiami, boli vyhotovené a ich splatnosť bola určená rovnako až po termíne splatnosti pôžičky. Podvodné konanie obvineného (úmysel uviesť poškodeného do omylu) napokon nepriamo vyplýva aj z jeho následného konania, keď poškodeného po splatnosti pôžičky sám nekontaktoval (napr. nepožiadaval o predĺženie jej splatnosti) a pred poškodeným sa v podstate zatajoval a všemožne sa vyhováral, pričom mu začal posilať smiešne sumy finančných prostriedkov ako splátky pôžičky, ale aj to až po podaní trestného oznámenia. Okrem popísaného spôsobu konania obvineného v priebehu páchania stíhaného skutku prokurátor dodal, že tento sa jeho spáchania dopustil počas skúšobnej doby podmieneného odsúdenia s probačným dohľadom, ktorá mu plynula na základe rozsudku Okresného súdu Bánovce nad Bebravou, sp. zn. 1T/27/2016, a ktorým bol odsúdený za rovnorodý zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona. Obe vyššie spomenuté skutočnosti tak podľa prokurátora jednoznačne nasvedčujú tomu, že v danom prípade bolo konanie obvineného nutné kvalifikovať ako trestný čin, a taktiež bolo namieste uplatniť voči nemu prostriedky trestnej represie.

Vo vzťahu k argumentácii obvineného o nesprávnom použití § 38 ods. 5 Trestného zákona prokurátor poukázal na stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. Tpj 26/2019 a uviedol, že citované stanovisko vyjadruje špecifický prípad povinnosti súdu poučiť obvineného o možnej aplikácii § 38 ods. 5 Trestného zákona za procesnej situácie, kedy by tento na hlavnom pojednávaní urobil niektoré z vyhlásení podľa § 257 ods. 1 písm. b), písm. c) Trestného poriadku, čo však nemožno bez ďalšieho vzťahovať aj na daný prípad obvineného. Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní 30. augusta 2021 podľa prokurátora jednoznačne vyplýva, že obvinený v rámci neho urobil vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, v dôsledku čoho nastala potreba uskutočniť zo strany súdu v celom rozsahu dokazovanie, a to primárne vo vzťahu k výroku o vine a až následne aj k výroku o treste. Prokurátor uviedol, že pokiaľ by teda aj došlo k procesnému pochybeniu v podobe absencie poučenia podľa § 38 ods. 5 Trestného zákona, nejde v prípade, kedy by obvinený uskutočnil vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, o tak závažné procesné pochybenie, ktoré by bolo dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

V súvislosti s námietkami obvineného voči postupu krajského súdu na verejnom zasadnutí 25. júla 2022 (znovu udelenie súhlasu na trestné stíhanie poškodeným) prokurátor opätovne poukázal na odôvodnenie napadnutého uznesenia a uviedol, že odôvodnenosť popísaného postupu súdu umocňuje aj fakt, že ním popísané konanie obvineného nebolo možné považovať za prípustnú obranu, ale bolo ho možné v podstate taktiež posudzovať ako konanie s podvodným úmyslom. Prokurátor dodal, že zo strany

prokuratúry nemožno nateraz k tomuto bodu zaujať jednoznačné relevantné stanovisko, nakoľko táto nedisponuje príslušnými časťami súdneho spisu vedeného na krajskom súde. Aj napriek uvedenému mal prokurátor za to, že tak v prípade dovolania podaného obvineným, ako aj v prípade dovolania podaného jeho ustanoveným obhajcom, nie sú ani v jednom prípade naplnené dovolacie dôvody podľa § 371 Trestného poriadku a preto navrhol, aby dovolací súd obe tieto dovolania podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Podaním doručeným okresnému súdu 31. mája 2023 sa obvinený v reakcii na vyjadrenie prokurátora vyjadril k priebehu uzavretia zmluvy o pôžičke a jej reálnemu poskytnutiu (náhodnosť návštevy u poškodeného a nevedomosť o finančných pomeroch poškodeného), k jeho vzťahu k firme X., s. r. o. (konateľkou ktorej je manželka obvineného), zopakoval argumentáciu o jeho porušených právach a zotrval na podanom dovolaní podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. h) písm. i) Trestného poriadku. Záverom uviedol, že poškodený nevyužil ani jednu možnosť inej dohody o náhrade škody s obvineným, neprihlásil svoju pohľadávku ani do konkurzného konania, hoci o ňom vedel.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súd dovolacích (§ 377 Trestného poriadku) posúdil vec najprv v zmysle § 382 Trestného poriadku a zistil, že dovolanie bolo podané obvineným ako oprávnenou osobou podľa § 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku, prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], v zákonnej lehote uvedenej v § 370 ods. 1 Trestného poriadku, potom ako dovolateľ využil svoje zákonné právo podať riadny opravný prostriedok (odvolanie), o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku), s obsahovými náležitosťami podľa § 374 ods. 1 Trestného poriadku a s uvedením dôvodu dovolania podľa odseku 2 tohto ustanovenia.

Podľa § 31 ods. 4 veta druhá Trestného poriadku z rozhodovania o dovolaní je vylúčený ten, kto sa v prejednávanej veci zúčastnil na rozhodovaní ako sudca alebo prísediaci súdu iného stupňa. Vzhľadom na uvedené ustanovenie bola členka senátu JUDr. Beáta Javorková, ktorá bola od 1. apríla 2023 dočasne pridelená do senátu 2T, vylúčená z rozhodovania o dovolaní v prejednávanej veci, nakoľko sa ako členka senátu krajského súdu zúčastnila na rozhodovaní v prejednávanej veci na krajskom súde.

Dovolací súd zároveň zistil, že z obvineným uplatnených dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. f), písm. g), písm. i) a písm. h) Trestného poriadku je naplnený dôvod dovolania v zmysle § 371 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku.

Úvodom považuje najvyšší súd za potrebné vo všeobecnej rovine pripomenúť, že z konštrukcie a štruktúry jednotlivých dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku vyplýva, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu je určené na nápravu výslovne uvedených procesných a/alebo hmotnoprávných chýb. Dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvého a druhého stupňa [primerane pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod č. 57/2007-II]. Povedané inými slovami, dovolaním podaným z niektorého z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku sa nemožno domáhať preskúmania skutkových zistení, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie, a ani prehodnotenia vykonaného dokazovania. Pritom platí, že obsah konkrétne uplatnených námietok, tvrdení a právnych názorov, o ktoré sa v dovolaní opiera existencia určitého dovolacieho dôvodu, musí skutočne vecne zodpovedať zákonnému vymedzeniu takéhoto dovolacieho dôvodu podľa § 371 Trestného poriadku. Nestačí, ak podané dovolanie len formálne odkazuje na príslušné ustanovenie upravujúce dôvody dovolania, pokiaľ v skutočnosti obsahuje argumenty stojace mimo uplatneného dovolacieho dôvodu (pozri napr. odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 51/2014).

Dovolací súd ako na relevantné pre posúdenie veci poukazuje na nasledovné zákonné ustanovenia:

Podľa § 371 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak trestné stíhanie bolo

vykonané bez súhlasu poškodeného, hoci jeho súhlas sa podľa zákona vyžaduje.

Podľa § 9 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku (Neprípustnosť trestného stíhania) trestné stíhanie nemožno začať, a ak už bolo začaté nemožno v ňom pokračovať a musí byť zastavené, ak je trestné stíhanie podmienené súhlasom poškodeného a nebol súhlas daný alebo bol vzatý späť.

V zmysle § 46 ods. 1 veta druhá Trestného poriadku poškodený (okrem iného) má právo v prípadoch ustanovených týmto zákonom sa vyjadriť či súhlasí s trestným stíhaním.

Súhlas poškodeného je upravený v § 211 a § 212 Trestného poriadku nasledovne:

Podľa § 211 ods. 1 Trestného poriadku, trestné stíhanie pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 157 a 158, ohrozovania pohlavnou chorobou podľa § 167, neposkytnutia pomoci podľa § 177 a 178, porušovania domovej slobody podľa § 194, ochrany súkromia v obydlí podľa § 194a, porušovania tajomstva prepravovaných správ podľa § 196 a 197, krádeže podľa § 212, sprenevery podľa § 213, neoprávneného užívania cudzej veci podľa § 215, neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 216 a 217, neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo nebytovému priestoru podľa § 218, neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku podľa § 219, podvodu podľa § 221, úžery podľa § 235, zatajenia veci podľa § 236, porušovania povinností pri správe cudzieho majetku podľa § 237 a 238, poškodzovania veriteľa podľa § 239, zvyhodňovania veriteľa podľa § 240, poškodzovania cudzej veci podľa § 245 a 246, poškodenia a zneužitia záznamu na nosiči informácií podľa § 247, porušovania autorského práva podľa § 283, krivého obvinenia podľa § 345, nebezpečného prenasledovania podľa § 360a, ohovárania podľa § 373, poškodzovania cudzích práv podľa § 375 Trestného zákona proti tomu, kto je vo vzťahu k poškodenému osobou, voči ktorej by mal poškodený ako svedok právo odprieť výpoveď, ako aj pre trestný čin opilstva podľa § 363 Trestného zákona, ak inak vykazuje znaky skutkovej podstaty niektorého z týchto trestných činov, možno začať a v už začatom trestnom stíhaní pokračovať iba so súhlasom poškodeného. Ak je poškodených jedným skutkom niekoľko, stačí súhlas len jedného z nich.

Podľa § 211 ods. 2 Trestného poriadku, ustanovenie odseku 1 sa nepoužije, ak takým činom bola spôsobená smrť alebo poškodeným je štát, obec, vyšší územný celok, právnická osoba s majetkovou účasťou štátu alebo právnická osoba, ktorá hospodári s verejnými financiami.

Podľa § 212 ods. 1 Trestného poriadku poškodený oznámi prejav vôle podľa § 211 ods. 1 prokurátorovi alebo policajtovi písomne alebo ústne do zápisnice.

Podľa § 212 ods. 2 Trestného poriadku súhlas s trestným stíhaním môže poškodený výslovným vyhlásením vziať kedykoľvek späť, a to až dovtedy, kým sa odvolací súd odoberie na záverečnú poradu.

Podľa § 212 ods. 3 Trestného poriadku súhlas výslovne odopretý alebo vzatý späť možno znovu udeliť, iba ak z okolností prípadu je zrejmé, že odopretie súhlasu alebo späťvzatie súhlasu bolo vykonané v tiesni pod vplyvom vyhrážky, nátlaku, odkázanosti alebo podriadenosti.

Podľa § 212 ods. 4 Trestného poriadku ak je z okolností prípadu nesporné, že súhlas nebol daný alebo znovu udelený iba preto, že poškodený je v tiesni, jemu vyhrázané, je pod nátlakom, v závislosti alebo podriadenosti, má sa za to, že súhlas bol udelený.

Podľa § 212 ods. 5 Trestného poriadku o prípustnosti znovuudelenia súhlasu alebo o stave podľa odseku 4 rozhodne ten orgán činný v trestnom konaní alebo súd, ktorý vo veci koná.

Inštitút „súhlasu poškodeného“ vo všeobecnosti predstavuje výnimku zo zásady oficiality a legality (§ 2 ods. 5 a 6 Trestného poriadku) a pri taxatívne vymedzených trestných činoch (v § 211 ods. 1 Trestného poriadku) rieši konflikt záujmu štátu na trestnom stíhaní - (z procesného hľadiska) podozrivého z trestného činu alebo obvineného a v konečnom dôsledku na potrestaní (z

hmotnoprávneho hľadiska) páchatel'a trestného činu - a záujmu poškodeného, ktorý má blízky vzťah k tejto osobe, a to v prospech poškodeného, ktorý môže byť v dôsledku potrestania páchatel'a nepriamo tiež postihnutý. Súhlas poškodeného treba získať ešte pred začatím trestného stíhania, a ak už bolo trestné stíhanie začaté, ihneď po tom, čo bol zistený pomer medzi na jednej strane poškodeným a na strane druhej podozrivým (pred začatím trestného stíhania alebo po jeho začatí tzv. vo veci) alebo obvineným (po vznesení obvinenia) predpokladaný v § 211 ods. 1 Trestného poriadku. Tento pomer musí existovať v čase posudzovania dôvodnosti začatia trestného stíhania alebo v čase, keď sa už vedie, a nie v čase, keď bol spáchaný trestný čin. Poškodený dáva súhlas na trestné stíhanie pre konkrétny trestný čin, ktorého právna kvalifikácia vychádza z trestného oznámenia (§ 196 ods. 1 a 2 Trestného poriadku) a zo zadovážených podkladov vo vyšetrovaní alebo skrátenom vyšetrovaní. Ak v priebehu konania dôjde k zmene v právnej kvalifikácii trestného činu, pre ktorý bolo možné viesť trestné stíhanie bez súhlasu poškodeného, na trestný čin, pri ktorom je súhlas poškodeného nevyhnutný, bez meškania treba takýto súhlas získať.

Uvedený inštitút (súhlas poškodeného) je na jednej strane z pohľadu poškodeného jeho dispozičným právom (§ 46 ods. 1 Trestného poriadku), na strane druhej - z pohľadu orgánov činných v trestnom konaní - zákonnou podmienkou pre vedenie trestného stíhania, ktorú možno vyjadriť v prípade udelenia súhlasu poškodeným ako podmienku možnosti začatia trestného stíhania (resp. ak už bolo začaté pokračovania v ňom) a v prípade neudelenia súhlasu poškodeným ako zákonnú prekážku (nemožnosť, zákonná dikcia „nepripustnosť“) pre vedenie trestného stíhania (primárne už pre jeho „začatie“ a ak už bolo začaté pre jeho „pokračovanie“ s povinnosťou zastaviť trestné stíhanie).

Zo zákonnej úpravy tohto inštitútu (§ 9 a § 211 Trestného poriadku) je zrejme uvedomenie si eventuality, že k zisteniu skutočností alebo samotnému vzniku skutočností, pre ktoré Trestný poriadok vyžaduje súhlas poškodeného s trestným stíhaním, môže dôjsť až po začatí trestného stíhania, v podstate v ktoromkoľvek jeho ďalšom štádiu až do jeho právoplatného skončenia (dikcia „trestné stíhanie nemožno začať, a ak už bolo začaté, nemožno v ňom pokračovať ...“).

Táto eventualita má svoj základ v kombinácii dvoch odlišných zákonných podmienok, pri ich kumulatívnom splnení vyúsťujúcich do nevyhnutnosti súhlasu poškodeného s trestným stíhaním, ktorými sú jednak právna kvalifikácia skutku [pre ktorý sa trestné stíhanie má viesť (k otázke možnosti začatia trestného stíhania) alebo vedie (k otázke možnosti pokračovania v trestnom stíhaní) ako trestného činu (výlučne trestné činy taxatívne vymenované v § 211 ods. 1 Trestného poriadku) a špecifický vzťah toho, proti komu sa vedie trestné stíhanie (obvinený) alebo na podklade informácií zadovážených postupom podľa § 196 Trestného poriadku u koho prichádza do úvahy (s ohľadom na to, že v danom štádiu je „podozrivým“), aby sa (pro futuro) proti nemu viedlo, k poškodenému, v dôsledku ktorého by poškodený mal (v prípade začatia trestného stíhania) alebo má (po začatí trestného stíhania) ako svedok právo odprieť výpoveď v zmysle § 130 Trestného poriadku.

Trestný poriadok výslovne pripúšťa možnosť späťvzatia udeleného súhlasu s trestným stíhaním, a to až kým sa súd neodoberie na záverečnú poradu. Späťvzatie súhlasu je dôvodom neprípustnosti trestného stíhania podľa § 9 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku. V prípade, že poškodený výslovným spôsobom vzal súhlas s trestným stíhaním späť, môže ho udeliť opakovane za podmienok že je z okolností prípadu zrejmé, že späťvzatie bolo urobené v tiesni, pod vplyvom vyhrážky, nátlaku, odkázanosti alebo podriadenosti.

V predmetnej trestnej veci v pôvodnom konaní bolo trestné stíhanie vedené so súhlasom poškodeného, ktorý vyplýva okrem iného, aj zo zápisnice o jeho výsluchu na č. l. 27 dôvodiac, že obvinený je jeho krstný syn, je to syn jeho bratranca, s jeho rodinou sa stretávali, bol mu aj na svadbe, je to teda jeho blízka rodina.

Zo zápisnice o verejnom zasadnutí ktoré sa konalo na Krajskom súde v Trenčíne 25. júla 2022 vyplýva, že obhajca obvineného predložil písomné vyhlásenie poškodeného H. R., z ktorého vyplýva, že poškodený výslovne vyhlasuje, že sťahuje, teda berie svoj súhlas s trestným stíhaním obžalovaného J.

X. späť v celom rozsahu a nežiada, aby sa v trestnom konaní ďalej konalo a žiada, aby bolo trestné stíhanie, a teda aj trestné konanie zastavené. Obsahom vyhlásenia je opakované vyjadrenie, že poškodený berie svoj súhlas s trestným stíhaním späť v celom rozsahu a nežiada, respektíve netrvá, aby sa v trestnom konaní voči obžalovanému ďalej pokračovalo a žiada aby bolo trestné stíhanie zastavené.

Na verejnom zasadnutí, po oboznámení sa s uvedeným vyhlásením, predseda senátu po porade senátu vyhlásil uznesenie že nebude vykonávať ďalšie dokazovanie. Následne udelil slovo na konečné návrhy pričom prokurátorka Krajskej prokuratúry navrhla, aby odvolací súd rozhodol vo veci v zmysle príslušných ustanovení Trestného poriadku, poškodený v konečnom návrhu uviedol, že zotrváva na svojom písomnom vyhlásení, ktoré bolo oboznámené. V tomto štádiu konania verejného zasadnutia (pomerne neštandardne) poškodenému boli kladené otázky a tento na otázku členky senátu, ktorá bola protokolovaná výslovne: „či jeho vyhlásenie nebolo vykonané v tiesni pod vplyvom vyhrážky, nátlaku, odkázanosti alebo podriadenosti“, poškodený uviedol, že predmetné písomné vyhlásenie pripravil obvinený, ktorý mu sľúbil, že ak mu ho podpíše, donesie mu nejaké finančné prostriedky, ktoré mu mal doniesť aj na verejné zasadnutie. Žiadne finančné prostriedky však nedoniesol. Poškodený ďalej uviedol, že z hľadiska obsahu vyhlásenia si nie je vedomý toho, že sa už ďalej nebude môcť v trestnom konaní domáhať zaplatenia sumy - náhrady škody, ktorú mu priznal súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku. Na ďalšiu otázku členky senátu, ktorá bola zaprotokolovaná nasledovne: „či podpísal uvedené pod sľubom obžalovaného, že mu uhradí určitú sumu“ poškodený uviedol, že áno, ale k úhrade zo strany obvineného nedošlo, preto opätovne trvá na trestnom stíhaní obžalovaného. Poškodený napokon uviedol, že odvolací súd má považovať jeho písomné vyhlásenie za bezpredmetné. K prejavu poškodeného sa vyjadril obhajca a obžalovaný a následne predseda senátu opätovne udelil slovo na konečné návrhy a určil ich poradie. Po konečných návrhoch rozhodol tak, že odvolanie obžalovaného zamietol ako nedôvodné.

Ako už bolo uvedené, Trestný poriadok pripúšťa možnosť, že súhlas s trestným stíhaním môže poškodený vziať kedykoľvek späť výslovným vyhlásením a to až dovtedy kým sa odvolací súd neodoberie na záverečnú poradu. K uvedenému úkonu došlo a je nesporné, že bolo v konaní predložené vyhlásenie o späťvzatie súhlasu s trestným stíhaním poškodeného. Súhlas poškodeného možno znovu udeliť za podmienok ustanovenia § 212 ods. 3 Trestného poriadku, teda iba ak z okolností prípadu je zrejmé že späťvzatie súhlasu bolo vykonané v tiesni pod vplyvom vyhrážky, nátlaku, odkázanosti alebo podriadenosti. Tieto okolnosti je potrebné mať jednoznačne preukázané, aby bolo možné dospieť k nemennému a nespochybniteľnému záveru. Späťvzatie súhlasu poškodeného má zásadný význam pre trestné stíhanie, preto je nutné zabrániť tomu, aby došlo k situácii, keď poškodený nezaujíma jednoznačný postoj.

Z obsahu zápisnice o verejnom zasadnutí najvyšší súd nezistil naplnenie okolností § 212 ods. 3 Trestného poriadku. Je nutné zdôrazniť, že postup krajského súdu pri vedení verejného zasadnutia nie je v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku, nakoľko otázky poškodenému boli kladené v rámci jeho konečného návrhu po tom ako bolo vyhlásené uznesenie, že ďalšie dokazovanie sa na verejnom zasadnutí vykonávať nebude. Napriek uvedenej skutočnosti vykonal súd dokazovanie minimálne výsluchom poškodeného kladúc mu členkou senátu otázky, ktoré vykázali isté známky navádzania a sugescie. Poškodený po tom, ako sám uviedol, že zotrváva na svojom písomnom vyhlásení, ktoré bolo oboznámené, po otázkach členky senátu uviedol, že opätovne trvá na trestnom stíhaní obžalovaného. Súd sa uspokojil s takýmto vyjadrením pričom opomenul skúmať jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností podstatné okolnosti, a teda či samotné späťvzatie súhlasu bolo vykonané v tiesni pod vplyvom vyhrážky, nátlaku, viazanosti alebo podriadenosti. V tomto smere krajský súd nevykonával žiadne dokazovanie a bez ďalšieho považoval znovu udelenie súhlasu za legitímne. V konečnom dôsledku nedodrжал ani procesný postup a nerozhodol v súlade s ustanovením § 212 ods. 5 Trestného poriadku a o znovu udelení súhlasu napriek tomu, že mu to zákon *expressis verbis* prikazuje.

Krajský súd odôvodnil pripustenie znovu udelenia súhlasu poškodeného z vyjadrení na verejnom zasadnutí s tým, že dospel k záveru, že späťvzatie súhlasu poškodeného bolo vykonané v tiesni pod vplyvom nátlaku zo strany obžalovaného, respektíve jeho prísľubu, že časť (ale nie všetky) z požičaných

a doteraz nevrátených finančných prostriedkov mu vráti v určenej dobe, okrem iného aj na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu, čo sa však nestalo. Krajský súd súčasne odôvodnil tieseň pod vplyvom nátlaku vyvolanú obžalovaným u poškodeného tým že prihladol na vyšší dôchodkový vek poškodeného v spojení s tým, že takéto osoby sú dôverčivejšie, keď navyš sám poškodený vypovedal, že obžalovaný „vie dobre rozprávať“ a z týchto dôvodov odvolací súd pripustil znovu udelenie súhlasu poškodeného s trestným stíhaním obvineného.

Najvyšší súd sa v tomto štádiu nestotožnil so záverom krajského súdu, že na základe ním zistených skutočností možno dospieť k záveru o naplnení podmienok § 212 ods. 3 Trestného poriadku. Z odpovedí na otázky, ktoré boli poškodenému kladené, nemožno ustáliť, že späťvzatie súhlasu bolo vykonané v tiesni pod vplyvom vyhrážky (stav, čo aj prechodný, vyvolaný nepriaznivými okolnosťami, ktoré vedú k obmedzovaniu voľnosti rozhodovania, stav objektívne existujúci ktorý osobu obmedzuje v slobode rozhodovania v takej miere, že uskutočniť čin, ktorý by inak neurobila a v dôsledku čoho je tieseň súčasne aj pohnútkou pre čin osoby), nátlaku (napríklad páchatelom použité psychické násilie proti inému), odkázanosti alebo podriadenosti (čiže pod vplyvom závislosti, ktorým sa rozumie stav, keď poškodený je v určitej situácii odkázaný na inú osobu ktorá v nej vyvoláva tieseň a tým je obmedzená sloboda jej rozhodovania o súhlase s trestným stíhaním, pričom môže ísť o psychickú fyzickú majetkovú alebo inú závislosť). Prísľub vrátenie peňazí nie je tiesňou pod vplyvom vyhrážky, ani s ohľadom na vek poškodeného. Z odpovedí na otázky nemožno ustáliť ani nátlak, či odkázanosť alebo podriadenosť vo vzťahu obvineného k poškodenému. V danom prípade krajský súd nedostatočne skúmal naplnenie vyššie uvedených zákonných podmienok, za ktorých jedine možno späťvzatie súhlasu poškodeného s trestným konaním udeliť znovu.

Pokiaľ ide o obvineným označený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, najvyšší súd stabilne judikuje, že tento dovolací dôvod predpokladá nie akékoľvek porušenie práva na obhajobu, ale len tie prípady, kedy toto právo obvineného bolo porušené zásadným spôsobom. Spravidla pôjde o prípady, kedy obvinený nebol v trestnom konaní zastúpený obhajcom, napriek tomu, že išlo o niektorý z prípadov povinnej obhajoby (§ 37 Trestného poriadku). Dovolací súd nie je oprávnený akýmkoľvek spôsobom hodnotiť kvalitu poskytovaných právnych služieb, ani nemôže v tomto smere do výkonu obhajoby zasahovať, pretože ide výlučne o vzťah medzi advokátom ako (náhradným) obhajcom na strane jednej a klientom ako obvineným na strane druhej, čo sa vzťahuje aj na prípady, keď je obvinenému obhajca ustanovený súdom. V prípade pripustenia názoru, že nedostatočný výkon obhajoby naplňa dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda že zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu, by potom mohlo viesť k neprípustnému rozšíreniu tohto dôvodu dovolania o každý taký prípad, kedy obvinený sa domnieva, že jeho obhajca niečo zanedbal, alebo si neplnil svoje povinnosti, ktoré mu zákon ukladá či iné prípady. Vo všeobecnosti možno dodať, že právo na obhajobu v zmysle predmetného dovolacieho dôvodu je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 4 Trestného poriadku). Za porušenie práva na obhajobu podľa tohto ustanovenia rovnako nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinенý podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a nebude ju už overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 16/2013-I a 7/2011).

Vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku je potrebné uviesť, že ho možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom. Nemožno ním napadnúť spôsob hodnotenia dôkazu súdom, keďže nesprávne hodnotenie dôkazu možno napraviť v odvolacom konaní, nie však v

konaní o dovolaní. Proces dokazovania (a to nielen z hľadiska hodnotenia obsahu jednotlivých dôkazov, ale aj z hľadiska rozsahu dokazovania) je ovládaný zásadou voľného hodnotenia, kedy po vykonaní logických úsudkov v kontexte všetkých, vo veci vykonaných dôkazov, dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Možno opakovane podotknúť, že podľa § 2 ods. 12 Trestného poriadku dôkazy v každom prípade hodnotí súd a prípadný nesúhlas s hodnotením vykonaných dôkazov zo strany procesných strán nezakladá žiaden dovolací dôvod.

V tejto súvislosti možno vo všeobecnosti pripomenúť, že Trestný poriadok výslovne ustanovuje, že súd a orgány činné v trestnom konaní môžu brať do úvahy len dôkazy, ktoré boli získané zákonným spôsobom. Z § 119 ods. 3 Trestného poriadku vyplýva, že dôkazným prostriedkom je procesný úkon, pomocou ktorého orgán činný v trestnom konaní alebo súd získava poznatky dôležité na objasnenie veci. Dôkazom je priamy poznatok alebo výsledok činnosti orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu, ktorý získal pomocou dôkazného prostriedku a slúži na objasnenie skutočností, ktoré sú predmetom dokazovania. Podmienkou, aby dôkazom mohlo byť naozaj „všetko, čo môže prispieť na náležité objasnenie veci“, je, aby išlo o dôkazy získané zákonným spôsobom. Za zákonný spôsob získania dôkazu z dôkazných prostriedkov v zmysle § 119 ods. 3 Trestného poriadku treba podľa judikatúry považovať jednak splnenie formálnych (procesných) podmienok, vyžadovaných Trestným poriadkom alebo iným osobitným zákonom na vykonanie konkrétneho dôkazu, a jednak splnenie materiálnych (obsahových) podmienok, t. j. aby úkon, použitý dôkazný prostriedok na vykonanie, resp. získanie dôkazu, bol zameraný na zistenie tých skutočností, na ktoré zameraný a použitý môže byť (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 38/2003-I, a ZSP 74/2006). Zároveň netreba opomenúť aj § 119 ods. 4 Trestného poriadku, podľa ktorého strana môže dôkaz obstať alebo dať návrh na jeho vykonanie, avšak sama ho vykonať nemôže. Predmetná činnosť náleží len orgánom činným v trestnom konaní, prípadne súdu.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať len v takých prípadoch, keď zistené porušenie zákona svojou povahou a závažnosťou zodpovedá porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru. Nesprávny procesný postup pri získaní alebo vykonávaní dôkazov tak môže viesť k naplneniu tohto dovolacieho dôvodu iba vtedy, ak mal negatívny materiálny dopad na práva obvineného, teda vtedy, ak odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého získanie alebo vykonanie sa spochybňuje (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 24/2020-I).

Pokiaľ ide o vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. g) Trestného poriadku, treba zároveň dodať, že ak dovolateľom tvrdená nezákonnosť dôkazu spočíva v zásadnom porušení práva obvineného na obhajobu, ku ktorému malo dôjsť pri jeho získaní alebo vykonaní, takto vecne vymedzená chyba zodpovedá (v prípade jej preukázania) iba dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, ktorý je v tomto prípade vo vzťahu k dôvodu dovolania podľa písm. c) tohto ustanovenia v pomere špeciality. Pritom platí, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené podľa § 385 ods. 1 Trestného poriadku, sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku), a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 120/2012-I). Povedané inými slovami, pri zisťovaní dôvodov dovolania dovolacím súdom je rozhodujúca ich vecná špecifikácia dovolateľom a nie ich označenie podľa § 371 Trestného poriadku.

Ďalej je potrebné uviesť, že pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, hodnotí najvyšší súd skutkový stav len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Predmetom tohto dovolacieho dôvodu tak môže byť len nesprávne právne posúdenie v skutkovej vete rozhodnutia ustáleného skutku, ale nikdy samotné skutkové zistenia, ktoré sú jej obsahom a ktoré nie je možné akokoľvek dopĺňať a meniť (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu a stanovisko jeho trestnoprávneho kolégia zverejnené v Zbierke pod č. 47/2008 a 3/2011).

Pokiaľ ide o ďalšie námietky, ktoré obvinený v rámci dovolania vecne uplatnil a ktorých podstata je zrekapitulovaná vyššie, v prípade, ak by súd dospel k záveru, že sú splnené podmienky pre vedenie trestného stíhania a teda je daný súhlas poškodeného s trestným stíhaním obvineného, možno konštatovať, že tieto majú skutkový charakter, keďže sa nimi snaží dosiahnuť revíziu skutkových zistení okresného súdu, ktoré si osvojil aj krajský súd a ktorých správnosť a úplnosť nemôže najvyšší súd v tomto konaní iniciovanom obvineným skúmať ani meniť. V rámci tohto dovolacieho dôvodu rovnako nemožno účinne namietať ani hodnotenie vykonaných dôkazov, pretože určitý skutkový stav je vždy výsledkom tohto hodnotiaceho procesu, keďže aj to by odporovalo viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom, ktorá je výslovne zakotvená v § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Trestného poriadku a ktorá vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania iniciovaného obvineným alebo generálnym prokurátorom (§ 369 ods. 2 Trestného poriadku) je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu. Námietky skutkovej povahy sú pritom uplatniteľné len v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý je oprávnený použiť iba minister spravodlivosti. Najvyšší súd sa preto s týmto okruhom námietok obvineného nemohol zaoberať (primerane rozhodnutia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 7/2011 a 14/2015).

Vo vzťahu k obvineným uvedenom dovolacom dôvode podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, treba vo všeobecnej rovine uviesť, že vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) a písm. h) Trestného poriadku je pritom taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa iba k výroku o treste. Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k rozhodovaniu o treste môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu, ktorý sa viaže k takému výroku (pozri stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 5/2011).

Pokiaľ ide o obvineným namietanú správnosť právnej kvalifikácie zisteného skutku, najvyšší súd v kontexte vyššie uvedených všeobecných východísk odkazuje na odôvodnenia napadnutých rozhodnutí nižších súdov, ktoré zhodne dospeli k záveru, že obvinený naplnil všetky zákonné znaky skutkovej podstaty zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona, pretože na škodu poškodeného seba obohatil tým, že uviedol poškodeného do omylu (vzbudil u poškodeného dojem, že pôžička mu bude riadne vrátená tak, ako bolo písomne dohodnuté) a spôsobil tak na cudzom majetku väčšiu škodu a tento čin spáchal na osobe vyššieho veku, pretože vedel o veku poškodeného (ktorý v čase spáchania mal vek 63 rokov). Krajský súd v zhode s názorom okresného súdu uviedli, že sa nejedná o občianskoprávny vzťah, pretože obvinený už od počiatku vedel, vzhľadom na dohodnutý termín vrátenia pôžičky, že poškodenému peniaze nevráti, čo vyplýva aj zo správania obvineného (poškodeného po splatnosti pôžičky sám nekontaktoval, resp. nepožiadaval o predĺženie jej splatnosti, pred poškodeným zatajoval a všemožne sa vyhovára, pričom poškodenému posielal maximálne sumu 50 eur). Krajský súd konštatoval, že vykonané dôkazy usvedčujúce obvineného zo spáchania stíhaného skutku spolu korešpondujú, dopĺňajú sa a neboli medzi nimi zistené žiadne podstatné rozpory a spolu vytvárajú ucelenú reťaz dôkazov, na základe ktorých bolo možné bez akýchkoľvek rozumných pochybností vysloviť logický záver o vine obvineného.

K námietke obvineného, že pri posudzovaní trestnosti jeho konania mala byť uplatnená zásada ultima ratio, najvyšší považuje za potrebné uviesť, že čl. 49 Ústavy, podľa ktorého len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo na majetku možno uložiť za jeho spáchanie, v spojení s čl. 86 písm. a) Ústavy, podľa ktorého do pôsobnosti Národnej rady Slovenskej republiky patrí uznávať sa na ústave, ústavných a ostatných zákonoch, zveruje právomoc vymedziť katalóg trestných činov a trestov za ich spáchanie a určovať tak trestnú politiku štátu výlučne zákonodarcovi. V konkrétnom prípade síce o vine a treste môže rozhodnúť iba súd (čl. 50 ods. 1 Ústavy), ten je pritom vždy viazaný zákonom (čl. 2 ods. 2, čl. 144 ods. 1 Ústavy). Zo zmieneného ústavného princípu „žiadne trestné čin bez zákona“ (nullum crimen sine lege) potom vyplýva nielen to, že súd nemôže rozširovať podmienky trestnej zodpovednosti, ale tieto nie je oprávnený ani zužovať v

tom smere, že konanie (opomenutie) naplňajúce všetky zákonodarcom stanovené znaky skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu (u prečinov včítane potrebnej miery závažnosti) označí za beztrestné. Preto ak páchatel' svojim konaním naplní zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu, je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a súdu vyvodiť trestnoprávnu zodpovednosť postupom podľa Trestného poriadku. Pravidlo ultima ratio možno uplatniť jedine prostredníctvom materiálneho korektívu v rozsahu § 10 ods. 2 Trestného zákona, teda v zmysle platnej a účinnej zákonnej úpravy, len pri prečinoch (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 96/2014).

Vo vzťahu k argumentácii obvineného o nesprávnom použití § 38 ods. 5 Trestného zákona, bez výslovného poučenia a upozornenia naň, najvyšší súd poukazuje na vyššie uvedené stanovisko jeho trestnoprávneho kolégia zverejnené v Zbierke pod č. 14/2019-II, z ktorého vyplýva, že pri uznaní viny obvineným [podľa § 257 ods. 1 písm. b) alebo písm. c) Trestného poriadku] v súdnom konaní obvinený z hľadiska svojich obhajobných práv musí vedieť, aká v jeho neprospech upravená (sprísnená) sadzba (ak je dôvod na taký postup) sa spája s trestným činom, ktorého sa týka jeho neodvolateľné (ak je prijaté) vyhlásenie, ktoré má (vo vzťahu k takým vyhlásením pokrytému výrok o vine) výrazne obmedzenú preskúmateľnosť (v až dovolacom, teda mimoriadnom opravnom konaní a len na základe dovolania ministra spravodlivosti proti takému rozhodnutiu súdu prvého stupňa). V odvolacom konaní síce možno (samostatne) skúmať výrok o treste, avšak nedostatok poučenia obvineného nemožno napraviť uložením trestu v zákone nezodpovedajúcej (nezvýšenej) trestnej sadzbe (z hľadiska použitej trestnej sadzby je odvolanie nedôvodné, pričom výrok o vine a konanie mu predchádzajúce, resp. jeho chyby prieskum odvolacieho súdu nepokrýva). Riešením je len dovolanie ministra spravodlivosti (ak je indikované porušenie práva na obhajobu dané) a následne (zrušením rozhodnutia v celom rozsahu) vytvorenie podmienok na nové konanie súdu prvého stupňa, s možnosťou obvineného vinu opätovne neuznať alebo uznať ju so znalosťou výslednej trestnej sadzby, ktorej sprísnená úprava v jeho veci prichádza do úvahy. V posudzovanej veci sa však nejedná o v stanovisku spomenutú situáciu, nakoľko ako vyplýva zo zápisnice o hlavnom pojednávaní z 30. augusta 2021 (č. l. 228) obvinený urobil vyhlásenie podľa § 257 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, teda v dôsledku toho okresný súd vykonal v celom rozsahu dokazovanie o vine ako aj o treste.

Najvyššiemu súdu neunikla ani skutočnosť, na ktorú upozornil prokurátor, že ku skutku došlo počas plynutia skúšobnej doby podmieneného odsúdenia s probačným dohľadom, ktorá obvinenému plynula na základe rozsudku Okresného súdu Bánovce nad Bebravou z 26. apríla 2018, sp. zn. 1T/27/2016, právoplatný 26. apríla 2018 (ako vyplýva z odpisu z registra trestov na č. l. 227), a ktorým bol obvinený odsúdený za rovnorodý zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona.

V nadväznosti na vyššie uvedené, pokiaľ ide o argumentáciu, že obvinenému nemal byť okresným súdom ukladaný trest podľa § 38 ods. 5 Trestného zákona, najvyšší súd vo vzťahu k predmetnému ustanoveniu Trestného zákona vo všeobecnosti uvádza, že zákonodarca týmto doplnil úpravu modifikácií zákonom ustanovených hraníc trestných sadzieb v prípadoch recidivujúcich páchatel'ov zločinov, čím vyjadril zvýšenú mieru protispoločenskej závažnosti recidívneho páchania zločinov. Prisnejší trestnoprávny postih páchatel'ov opakovanej trestnej činnosti (recidívy) je vymedzený zvýšením dolnej hranice trestnej sadzby o jednu polovicu. Predmetným ustanovením sa teda spresňuje zásada individualizácie trestu v príčinnej súvislosti s konkrétnym skutkom.

V tejto súvislosti najvyšší súd len pre úplnosť dodáva, že za zločin podvodu podľa § 221 ods. 3 Trestného zákona ustanovuje zákon trest odňatia slobody na tri roky až desať rokov. V posudzovanej veci okresný súd podľa § 38 ods. 5 Trestného zákona (spáchaný opätovný zločin) upravil trestnú sadzbu, teda zvýšil dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu polovicu na šesť rokov a šesť mesiacov až desať rokov. Pokiaľ ide o uložený trest odňatia slobody, ide o taký druh trestu, ktorého uloženie zákon za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, pripúšťa a rovnako tak výmera tohto trestu je v rámci zákonnej trestnej sadzby. Je teda zrejmé, že okresným súdom uložený trest odňatia slobody v minimálnej výmere (šesť rokov šesť mesiacov), na dolnej hranici zákonom ustanovenej trestnej sadzby, je uložený v zákonom stanovenej trestnej sadzbe, primeraný spáchanému

trestnému činu a nezakladá dôvodnosť dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku.

Najvyšší súd uzatvára, že z obvineným uvedených dovolacích dôvodov je naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku po zistení, že krajský súd pochybil, keď nedostatočne skúmal okolnosti späťvzatia súhlasu poškodeného s trestným stíhaním a tiež nedodrжал v súvislosti s rozhodovaním o znovu udelení súhlasu zákonný postup. Uvedené subsumoval pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku, podľa ktorého trestné stíhanie bolo vykonané bez súhlasu poškodeného, hoci jeho súhlas sa podľa zákona vyžaduje. V tomto štádiu trestného konania, skôr ako budú dostatočným spôsobom zistené a vyhodnotené okolnosti späťvzatia súhlasu poškodeného je nutné konštatovať, že Najvyššiemu súdu sa javí späťvzatie súhlasu poškodeného za legitímne, odrážajúce jeho vôľu.

Krajský súd v Trenčíne bude povinný opätovne vec prerokovať odvolanie a vyhodnotiť všetky okolnosti postupom podľa Trestného poriadku riadne a dôsledne prihliadajúc na ustanovenie § 212 ods. 3, 5 Trestného poriadku. Bude jeho povinnosťou rozhodnúť o prípustnosti znovu udelenia súhlasu po riadnom zistení existencie okolností uvedených v § 212 ods. 3 Trestného poriadku a následne bude povinný rozhodnúť v súlade s procesnou situáciou, ktorú je v tomto štádiu predčasné predpokladať.

Na základe vyššie uvedených dôvodov zistiac, že dovolanie obvineného je dôvodné a došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. f) Trestného poriadku, najvyšší súd podľa § 386 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku rozhodol tak, že uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 25. júla 2022, sp. zn. 23To/49/2022 zrušil a zrušil aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Súčasne Krajskému súdu v Trenčíne prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

S poukazom na to, že najvyšší súd lustráciou v registri Zboru väzenskej a justičnej stráže zistil, že obvinený sa v súčasnej dobe nachádza vo výkone trestu odňatia slobody, a to vzhľadom na rozhodnutia Okresného súdu Bánovce nad Bebravou vo veci vedenej pod sp. zn. 1T 27/2016, v ktorej mu bol nariadený výkon trestu odňatia slobody vo výmere 3 roky, ako aj vzhľadom na rozsudok Okresného súdu Nitra z 28. júna 2023, sp. zn. TO-2T 13/2023 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre z 27. septembra 2023, sp. zn. 2To 79/2023, ktorým mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 28 mesiacov, rozhodol, že obvineného neberie do väzby.

Rozsudok prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.